

Anne Baba Tutumları

Hepimizin ortak amacı çocuklarımızın ruhsal ve fiziksel olarak sağlıklı yetişmesidir. Bunda anne baba tutumlarının etkisinin çok büyük olduğu kabul edilmektedir. Anne babaların çocuklarına yönelik tutumlarının sağlıklı olması, büyük ölçüde onların kendi içlerinde barışık, dengeli huzurlu olması ve birbirlerine karşı sevgi dolu ve saygılı olmalarına bağlıdır.

Baskıcı ve otoriter tutum

Geleneksel aile yapımızda sıklıkla bu tutuma rastlanmaktadır. Bu tutumda ana-baba çocuğa katı bir disiplin uygular. Çocuk her kurala uymak zorundadır. Ebeveynlerinin baskısı altında olan çocuk sessiz, uslu, dikkatli olmasına karşın çekingen, silik, başkalarının etkisinde kolayca kalabilen, aşırı hassas bir yapıya sahip olabilmektedir. Bu tutum çocuğun kendine olan özgüvenini ortadan kaldıran bir tutumdur. Çünkü çocuğun kişiliği hiçe sayılmakta ve istekleri önemsenmemektedir. Yine bu çocuklar asi ve isyankâr davranışlarda da bulunabilirler. Baskıcı ve aşırı otoriter ortamlarda yetişen bu çocuklar içlerinden geldiği gibi davranmak yerine olması gereken davranışlarda bulunurlar. Baskıcı tutum deyince akla ilk gelen örnek zor kullanmak olsa da sevgi esirgeyerek istediklerini yerine getirtme de Baskıcı tutuma örnektir. (“Sınavdan 100 almazsan çok üzülürüm”, “Öleyim de kurtulayım”, “Senin annen olmam bak!”vb.)

Aşırı Hoşgörülü Tutum

Bu tutumda çocuk ailede **üstünlük** sahibi olan tek kişidir. Çocuk aileyi yönetir, her istediği yapılır, istemediği şeyler ise yapılmaz. Genellikle geç yaşta çocuk sahibi olan ya da tek çocuk sahibi olan ailelerde bu tutuma sıklıkla rastlanır. Ailelerden bir tanecik çocuğum var onun istediğini yapmayacağım da ne yapacağım, biz onun için yaşıyoruz sözcüklerini sıklıkla duyabiliriz. Çocuk merkezci ailelerde, çocuğun aşırı hareket ve davranış serbestliği vardır. Kendine veya başkalarına zarar verecek davranışlar bile denetim altında tutulmamaktadır. Böyle bir durumda çocuk neyi yapıp neyi yapmaması gerektiğini bilmemektedir. Çünkü aile tarafından bu sınırlar çizilmemiştir. Ebeveynlerle çocuk arasında sağlıklı bir ilişkinin olmaması ve çocuğa abartılmış bir sevgi gösteriliyor olması çocuğun doyumsuz bir birey olmasına yol açar. Bu çocuğun sosyalleşmesini olumsuz yönde etkiler. Böyle bir ortamda yetişen birey her isteğinin yerine getirileceğini zanneder ancak sosyal bir ortamda kurallarla karşılaşınca hayal kırıklığına uğrar ve isteklerini yerine getirtmek için baskı uygulaması da onun sevilmeyen bir insan olmasına ve toplumdan dışlanmasına yol açar.

Koruyucu Tutum

Aşırı koruyucu ana -baba tutumunda çocuğa gereğinden fazla kontrol ve özen gösterilmektedir. Aşırı koruyucu tutumu daha çok anne çocuk ilişkisinde ortaya çıkmaktadır. Anne çocuğu sürekli korumakta ve ihtiyaçlarını sürekli olarak gidermektedir. Çocuğun kendi başına yapabileceği şeyler bile anne tarafından karşılanır. Böyle bir tutumda çocuğun kendi kendine bir şeyler yapabilmesine olanak tanınmamaktadır. Bunun sonucu olarak çocuk güvensiz ve başkalarına aşırı bağımlı bir kişi olabilir.

Aşırı koruyucu ve sevgi ile büyütülen çocuklar sosyal hayata yeterince hazırlanamazlar. Atılım ve başarıma gücünden yoksundurlar. Aileden uzak olma onlar için çok zor bir durumdur. Çocuk ailesine olan bağımlılığını dış çevreye de genellebilir. Onu koruyup kollayacak birini bulunca bırakmaz ve ona bağımlı hala gelir. Yaşamı boyunca bu bağımlılık kişide devam eder.

Tutarsız ve Kararsız Tutum

Ana-babanın dengesiz ve kararsız olması, çocuğu olumsuz yönde etkilemektedir. Bu dengesizlik ana baba arasındaki görüş ayrılıklarından kaynaklanabileceği gibi, anne ya da babanın gösterdikleri değişken davranış biçimlerinden de kaynaklanabilmektedir.

Çocuk, yaptığı bir davranışın kimi zaman hoş görülürken, kimi zaman aynı davranış yüzünden ceza alıyor olmasını anlayamaz. Bu yüzden çocuğa cezayı hangi davranışından dolayı aldığı açıklanmalıdır. Böylece çocuk hangi davranışının yanlış davranış, hangi davranışın doğru davranış kategorisine girdiğini daha rahat fark edecek ve aynı davranışı tekrarlamamaya çalışacaktır.

İlgisiz ve Kayıtsız Tutum

İlgisiz ve kayıtsız tutumda çocuğa düşen sevgi ve ilgi payı azdır. Bu tutumla büyüyen çocukların pasif ve donuk oldukları görülür. Disiplinsizlik söz konusudur, ancak disiplinsizliğin nedeni sorumsuzluk ve ilgisizliktir. Bu tutumda ana baba çocuğa model olamaz.

Böyle bir ortamda yaşayan çocuk anne babasının dikkatini çekmek için alışılmadık davranışlar sergiler. Aile çocuğa model olmadığı için kendine başka modeller seçer. Bu tür bu tutuma sahip olan ana babanın yanında yaşayan çocuk zararlı alışkanlıklar edinmeye meyillidir.

Ana babanın ilgisizliğiyle çocuğun yakın çevresindeki insanlara ve eşyalara verdiği zarar ve suçluluk davranışı arasında yakın bir ilişki bulunmuştur. Yapılan araştırmalara göre, ilgisiz ve kayıtsız ana baba tutumu çocuğun saldırganlık eğilimini yükseltmektedir.

Demokratik Tutum

Demokratik tutum çoğu zaman ailelerce yanlış anlaşılmakta ve demokratik tutumla gevşek tutum karıştırılmaktadır. Demokratik tutumda, çocuk tüm yönleriyle kabul edilir. Çocuğa yol gösterilir ama alacağı kararlar konusunda serbest bırakılır. Aile içinde kurallar, sınırlar herkes için ve hep birlikte belirlenir ve bu sınırlar içinde çocuk özgürdür. Kuralların mantıklı açıklaması yapılır. Aileyi ilgilendiren kararlar beraber alınır. Her konuda çocuğun düşünce ve fikirleri dinlenir. Demokratik ve güven verici bir ortamda yetişen çocuk, kendisine ve çevresine saygılı, sorumluluk sahibi, sınırlarını bilen, aktif, katılımcı, hoşgörülü ve mutludur. Ana-babanın tutarlı ve kararlı tutumu da çocuk da güven duygusunun gelişmesine yardımcı olur.